

1 Úvod

Česká školní inspekce předkládá tematickou zprávu zaměřenou na dopady legislativní změny spočívající v ukotvení předškolního vzdělávání jako povinného na fungování, organizační a personální zajištění a výchovně-vzdělávací činnosti mateřských škol (dále i „MŠ“). Zpráva reflektuje výsledky tematické inspekční činnosti realizované podle § 174 odst. 2 písm. a), b) a d) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v období 1. pololetí školního roku 2017/2018.

Inspekční činnost byla realizována v termínu od 1. září 2017 do 31. ledna 2018 ve 427 mateřských školách navštívených v rámci komplexní inspekční činnosti.

Novela školského zákona č. 178/2016 Sb. zavedla povinné předškolní vzdělávání pro děti, které dosáhnou pátého roku věku před začátkem školního roku až do zahájení povinné školní docházky v základní škole, a to s účinností od školního roku 2017/2018. Současně mateřským školám určila povinnost přednostně přijímat děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně čtvrtého roku věku, pokud mají místo trvalého pobytu v příslušném školském obvodu¹ (tj. pro spádové mateřské školy). Podle těchto pravidel tak byly provedeny zápisy k předškolnímu vzdělávání již v květnu 2017.

Pokud zákonný zástupce dítěte, které má plnit povinné předškolní vzdělávání, zvolí jinou než spádovou školu (např. soukromou, firemní či lesní), má ředitel této školy povinnost oznámit danou skutečnost řediteli spádové školy.

Dítě může plnit povinné předškolní vzdělávání také jiným způsobem než v mateřské škole, a to formou individuálního vzdělávání, vzděláváním v přípravné třídě základní školy (pouze děti s odkladem povinné školní docházky) a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální nebo v zahraniční škole na území České republiky. Povinné předškolní vzdělávání se nevztahuje na děti s hlubokým mentálním postižením.

Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech, a to v minimálním rozsahu nepřetržitých čtyř hodin (začátek doby je stanoven mezi 7. a 9. hod. ve školním řádu).

Na děti plnící povinné předškolní vzdělávání se nevztahuje povinnost očkování, které je jinak podmínkou přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání.

V rámci inspekční činnosti se Česká školní inspekce na dopady legislativní změny zaměřila zejména v kontextu zápisů pětiletých dětí do předškolního vzdělávání, adaptace nově přijatých pětiletých dětí do prostředí MŠ, personálních, organizačních a výchovně-vzdělávacích dopadů legislativní úpravy na chod MŠ, absence dětí v rámci povinného vzdělávání a ověřování očekávaných výstupů dětí v režimu individuálního vzdělávání. Pro zjišťování názorů a postojů ředitelů škol byly využity elektronické dotazníky. Přímou ve školách Česká školní inspekce celou problematiku systematicky posuzovala a zaznamenávala, vedeny byly také rozhovory s vedením škol a pedagogickými pracovníky a analyzována byla relevantní dokumentace (např. školní matriky, školní řády, dokumentace o přijímání k předškolnímu vzdělávání, záznamy o pokrocích dětí apod.). Stěžejní složkou inspekční činnosti pak byly hospitace, kterých bylo provedeno celkem 3 723 a během nichž byla sledována zejména adaptace nově přijatých pětiletých dětí.

¹ V případě cizinců místo pobytu, nebo děti, které jsou umístěny v tomto obvodu v dětském domově.